

Verlag

Open SERV-raad: toekomstige organisatie beleidsrelevant wetenschappelijk onderzoek

Brussel, 27 april 2015

1 Hoofdpijnen

Op 27 april 2015 organiseerde de SERV onder leiding van **Caroline Copers** (SERV-voorzitter) zijn open SERV-raad rond het thema 'toekomstige organisatie van het beleidsrelevant wetenschappelijk onderzoek'. Er namen een 80-tal personen deel uit de politieke, ambtelijke, wetenschappelijke en maatschappelijke werelden. Na toelichting van het SERV-advies van 16 maart door **Tim Buyse** (SERV) werd de problematiek verder uitgediept door een panel van bevoorrechte getuigen. **Willem De Klerck** (WSE), **Luc Moens** (WVG), **prof. Geert Bouckaert** (KULeuven,) en **prof. Carine Smolders** (UGent) vonden dat de SERV op het juiste moment een sterk en bruikbaar advies heeft afgeleverd. Zij gingen in hun bijdrage in op de huidige situatie en de verbeterpunten voor de toekomst. Het aansluitende debat werd ingeleid door **Peter Van Humbeeck** (SERV) en zoomde in op de bruikbaarheid en het gebruik van beleidsondersteunend wetenschappelijk onderzoek en op het belang van structurele data- en kennisopbouw. Tot slot kregen **Koen Algoed** en **Bruno Lambrecht** (kabinetschef resp. adjunct-kabinetschef van de minister bevoegd voor Wetenschapsbeleid) het woord om enkele conclusies te trekken uit het debat en een tip van de sluier te lichten over de concrete beleidsvoornemens voor de periode na 2015.

2 Open SERV-raad

SERV-voorzitter **Caroline Copers** beklemtoonde in haar inleiding dat de toekomst van het beleidsrelevant wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen voor de SERV een belangrijk thema is. Het beleid en het overleg hebben immers nood aan voeding en onderbouwing door data en wetenschappelijk onderzoek. Wetenschappelijk beleidsondersteunend onderzoek heeft een onvervangbare rol te vervullen.

Daarom bracht de SERV op eigen initiatief een advies uit met een aantal denksproten voor de toekomstige organisatie van het beleidsrelevant wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen.

De voorbije jaren heeft de Vlaamse overheid hierin geïnvesteerd. Dat gebeurde via de Steunpunten voor Beleidsrelevant Onderzoek maar ook via onderzoek buiten de steunpunten. Ook voor de toekomst heeft de Vlaamse Regering in diverse beleidsnota's gesteld dat men wil blijven investeren in beleid dat gestoeld is op wetenschappelijke inzichten ('evidence based' en 'evidence informed').

In 2011 heeft de SERV zich in een advies beraden over de organisatie van de wetenschappelijke beleidsondersteuning, naar aanleiding van de evaluatie van de tweede generatie steunpunten (2007-2011). Dat deed de SERV nu opnieuw naar aanleiding van het aflopen van de derde generatie steunpunten. Bovendien heeft de Vlaamse Regering laten verstaan dat ze de organisatie van het beleidsrelevant wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen op een andere leest wil schoeien en dat ze de cofinanciering van de steunpunten vanuit wetenschapsbeleid vanaf 2016 zal schrappen. Specifiek gaat het om ongeveer € 8,2 mln. aan financiering door Wetenschapsbeleid voor de steunpunten die zou wegvallen, goed voor ongeveer 60% van de begroting van de steunpunten. Bovendien besparen ook meerdere andere beleidsdomeinen op hun programma's voor beleidsrelevant onderzoek. Qua werk dat door de steunpunten wordt verzet ging het in 2013 om ongeveer 2400 persoonsmaanden of ongeveer 200 VTE. Dat aantal ligt nu ongetwijfeld lager door het aflopen van de looptermijn van de huidige steunpunten en door de onzekerheid over de toekomstige situatie.

Met het SERV-advies en met deze open raad willen de sociale partners proactief een bijdrage leveren aan de aangekondigde conceptnota en het debat hierover.

Caroline Copers verduidelijkt dat bij de opmaak van het advies al een aantal wetenschappers en ambtenaren gehoord werden en bedankt hen voor hun input. Dit geldt in het bijzonder ook voor het departement EWI dat als coördinerend departement over heel wat informatie en expertise beschikt die we dankbaar hebben gebruikt bij de voorbereiding van het advies.

De SERV gaat ervan uit dat hij later om advies zal worden gevraagd over die conceptnota. "Als uw input van vandaag al niet wordt meegenomen in die conceptnota, zullen we dat zeker doen in het SERV-advies", zo beloofde de SERV-voorzitter.

3 Voorstelling SERV-advies

Tim Buyse (SERV) beet de spits af met een voorstelling van het SERV-advies. Hij ging in op zowel de analyse van het SERV-secretariaat (cf. achtergronddocument bij het advies) als op de denksporen voor de toekomst (cf. aanbevelingen uit het SERV-advies).

Analyse van de problematiek en het landschap

Een *knowledge- en evidence-based* beleidsvoering impliceert een goede aansturing en benutting van wetenschappelijk onderzoek in beleidsprocessen en vooral een beleidsvisie over de plaats en de rol van de wetenschappelijke beleidsondersteuning (incl. ontwikkeling en beheer van datasets). Het streven naar deze onderbouwing door *evidence* wordt bovendien in de hand gewerkt door de stijgende onzekerheid en complexiteit van maatschappelijke problemen en uitdagingen enerzijds en de neiging naar rationalisering en professionalisering van het beleidsproces anderzijds.

Bij het uitstippelen van een beleidsvisie in Vlaanderen is het interessant om een aantal achterliggende theoretische concepten over het gebruik van wetenschappelijk onderzoek voor het beleid te verkennen, zo stelde Tim

Buyse. Traditioneel is er de *two communities*-benadering, die uitgaat van twee aparte werelden of gemeenschappen: de gemeenschap van beleidsmakers aan de ene kant, de vraagzijde dus, en de gemeenschap van de onderzoekswereld aan de andere kant, de aanbodzijde. Tussen die

twee gemeenschappen bestaat een kloof omdat elke gemeenschap gekenmerkt wordt door verschillend rationaliteiten en gebruiken. De vraag stelt zich dan hoe we die kloof kunnen verkleinen en dus het gebruik van wetenschappelijke inzichten door beleidsmakers kunnen vergroten.

Een belangrijk thema is daarmee aangesneden: de bruikbaarheid en beleidsrelevantie van beleidsondersteunend wetenschappelijk onderzoek. In elk geval moet men gebruik ruimer zien dan puur instrumenteel gebruik om concreet beleid op te baseren en implementeren. Gebruik kan naast instrumenteel namelijk ook conceptueel of agenderend zijn (waarbij kennis bijdraagt tot nieuwe ideeën of verandering van bestaande visies) of strategisch zijn (waarbij bepaalde beleidskeuzes kennis gebruiken als legitimatie).

Aan de *two communities* wordt vaak nog een derde actor toegevoegd: de maatschappelijke actoren die geen academisch onderzoek uitvoeren en ook geen beleidsverantwoordelijkheid dragen maar wel beleidsrelevante informatie, kennis en expertise aandragen (zoals doelgroepen, commissies, adviesraden, middenveldorganisaties, experten).

In elk geval wordt kennis voor beleid vandaag meer gezien als coproductie waarbij er ruimte is voor transparantie, interactie en contacten tussen alle actoren. In een dergelijke visie/ideaalbeeld is beleidsrelevant onderzoek dan kennis die bruikbaar is voor het beleid, aanvaard is door stakeholders en de kritiek van andere wetenschappers doorstaat.

Een eerste stap in de aanzet naar het SERV-advies was een analyse van de huidige situatie in Vlaanderen. Daarbij werd in eerste instantie gefocust op de derde generatie steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek. Zowel sociale partners als het SERV-secretariaat werden in het verleden betrokken bij de steunpunten (in stuurgroepen, werkgroepen,...). Vanuit die ervaring werd een aantal generieke sterke en zwakke punten geïdentificeerd van de steunpuntwerking.

Sterke punten en aandachtspunten bij de steunpuntenformule

Sterke punten	Aandachtspunten
<ul style="list-style-type: none"> ▪ De structurele interactie tussen wetenschappers, overheid en stakeholders ▪ De structurele capaciteitsopbouw ▪ De stimulering van de coördinatie van het beleidsgericht (instrumenteel) onderzoek ▪ De ruimte voor conceptueel en agenderend onderzoek dat bijdraagt tot kennisopbouw en visievorming op langere termijn ▪ De combinatie van kort- en langlopend onderzoek ▪ De academische inbedding die zorgt voor kwaliteit en onafhankelijkheid ▪ De stimulering van samenwerking tussen onderzoeksgroepen ▪ De efficiëntie ▪ De transparantie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De onduidelijke / dubbele doelstelling (nl. 'wetenschap ondersteunt beleid' vs. 'beleid ondersteunt wetenschap') ▪ De gedragenheid en afstemming van de programmatie ▪ De aansturing van de steunpunten ▪ De beleidsrelevantie en bruikbaarheid ▪ De keuze van het onderzoekskanaal ▪ De structurele verankering van sommige werkzaamheden en output ▪ De aandacht voor beleidsdomeinoverschrijdend onderzoek ▪ De valorisatie van het onderzoek ▪ De eigendomsoverdracht en toegang tot datasets

In aanvulling op de analyse van de steunpunten omvat het achtergronddocument bij het SERV-advies ook een analyse van een aantal andere programma's en organisatievormen. In Vlaanderen zelf blijken heel wat departementen naast een steunpunt ook nog zelf onderzoek uit te voeren of onderzoek uit te besteden.

Naast Vlaamse voorbeelden en praktijken is het ook zo dat er heel wat buitenlandse voorbeelden bestaan. In sommige landen is de organisatie meer formeel via instellingen binnen

de overheid, in andere landen spelen formele of informele netwerken een belangrijker rol. De analyse van het SERV-secretariaat verduidelijkt evenwel dat er vele verschillende organisatievormen van beleidsondersteunend wetenschappelijk onderzoek bestaan. Zowel de analyse van Vlaamse en Belgische programma's als die van buitenlandse voorbeelden gaven input voor het ontdekken van een aantal *best practices*, die als input hebben gediend voor het SERV-advies.

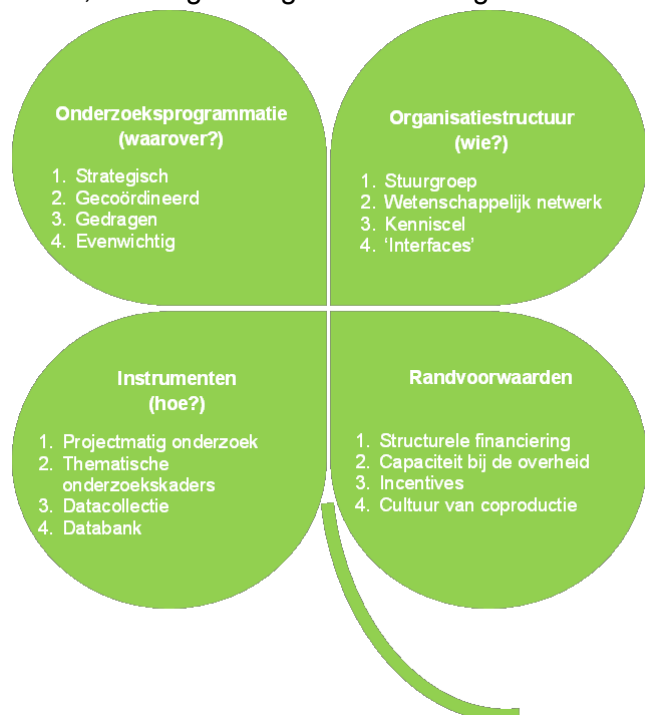
Aanbevelingen van de SERV

Het SERV-advies vraagt een duidelijke beleidsvisie op wetenschappelijke beleidsondersteuning. De SERV gaf daartoe volgens Tim Buyse een aanzet door enkele strategische uitgangspunten te formuleren.

Met name stelt de SERV tien **strategische doelstellingen** voorop. De organisatie van het beleidsrelevant wetenschappelijk onderzoek in Vlaanderen moet: 1. Planmatig werken stimuleren; 2. De beleidsrelevantie en bruikbaarheid van het onderzoek verzekeren; 3. Voorspelbaarheid en lange termijnperspectief voor capaciteitsopbouw bieden; 4. Maximale betrokkenheid van beleidsmakers en stakeholders voorzien; 5. Maatwerk én standaardisering toelaten; 6. Een goede spreiding en ruimte voor transversale thema's realiseren; 7. Zorgen voor efficiëntie en diversiteit in de uitvoering; 8. Transparantie en valorisatie van onderzoeksresultaten verzekeren; 9. Opbouw van data en 'borgen' van de gegevens bij de overheid stimuleren; 10. Regelmatige evaluatie organiseren.

De SERV formuleert in het advies ook 4x4 **concrete denksporen**. Centraal staat het voorstel van een globale aanpak in de wetenschappelijke beleidsondersteuning, waarbij voor een periode van vijf jaar per beleidsveld of -domein een onderzoeksprogramma en evaluatieagenda wordt vastgelegd. Dat programma wordt vervolgens jaarlijks geactualiseerd en vertaald in een jaarprogramma. Daarnaast zou er een beleidsdomeinoverschrijdend programma bestaan voor transversale thema's. Een onderzoeksprogramma moet voldoen aan vier kenmerken: strategisch, gecoördineerd, gedragen en evenwichtig.

Het opstellen van de onderzoeksprogramma's moet gebeuren in nauwe samenspraak met de stakeholders,

die deel uitmaken van een stuurgroep of overleggroep per beleidsdomein/beleidsveld. Naast een stuurgroep is er ook nood aan een wetenschappelijk netwerk per beleidsdomein dat fungeert als kenniscentrum waarbinnen expertise, data en onderzoeksresultaten vlot worden gedeeld met de overheid en stakeholders. Dergelijk netwerk kan kwaliteitscontrole uitvoeren maar geeft geen monopolie over het wetenschappelijk onderzoek dat door de overheid wordt uitbesteed. Een derde instrument is een kenniscel binnen de overheid met als opdracht beleidsdomein-overschrijdende ondersteuning en advies bieden en dit zowel inhoudelijk (afstemming programma's, goed praktijken), beheersmatig (overeenkomsten)-, communicatief (events, uniek loket, beheer databanken). Tot slot de creatie van interfaces tussen de drie *communities* (beleids- en wetenschappelijke wereld én stakeholders) om de *evidence based policy*-cultuur en capaciteit te verstevigen en verspreiden.

Inhoudelijk betreft het zowel de toewijzing van projectmatige overheidsopdrachten als de invoering van meerjarige thematische onderzoekskaders, een beleid inzake datacollectie en de opbouw van een publieke databank.

Belangrijke randvoorwaarden zijn structurele engagementen die lange termijnperspectief bieden (waaronder een budgettaire meerjarenplan, capaciteit bij de overheid om de grote stroom aan onderzoeken te kunnen opvolgen, kwaliteitsvolle doorwerking van het onderzoek in het beleid te verzekeren en onderzoek en beleidsevaluaties te kunnen voorbereiden, *incentives* voor beleidsrelevant onderzoek en de valorisatie ervan en een cultuur van coproductie met een duidelijke rolverdeling.

Afsluitend stelde Tim Buyse dat gelet op de huidige onzekerheid bij de steunpunten, het aangewezen is om zo snel mogelijk duidelijkheid te scheppen én de nodige overgangsregelingen te treffen in de transitie naar een eventueel nieuw kader. De focus moet daarbij liggen op thema's en taken die prioritair en essentieel zijn. Een belangrijk aandachtspunt is de opbouw, beheer en ontsluiting van datasets en hun continuïteit. Ook de overdracht van intellectuele rechten, verzamelde data, studies naar de Vlaamse overheid moet worden gevrijwaard alvorens eventuele steunpunten worden afgesloten.

4 De panelleden aan het woord

Reflecties uit de beleidspraktijk: WSE

In eerste instantie werd bij de panelleden uit de Vlaamse administratie gepolst naar hoe de organisatie van het beleidsrelevant onderzoek binnen de respectievelijke beleidsdomeinen op dit moment verloopt, hoe het departement denkt over de organisatie in nabije toekomst, wat daarbij moet behouden worden en wat eventueel anders of beter kan.

Willem De Klerck (WSE) lichtte de praktijk van beleidsrelevant onderzoek binnen het departement WSE toe. Bij WSE wordt er naast het steunpunt Werk en Sociale Economie en het onderzoek in kader van de VIONA-oproepen, ook een eigen onderzoeksprogramma opgesteld.

Binnen het Steunpunt WSE neemt wetenschappelijke monitoringopdracht en datamanagement (inclusief opbouw van datamodellen) een belangrijke plaats in binnen de onderzoeksprogrammatie, naast

drie meer thematische pijlers. In het kader van het VIONA-onderzoeksprogramma is jaarlijks ruimte voor vijf à zes onderzoeken en is er zesmaandelijks een brede oproep naar voorstellen die worden omgezet in een onderzoeksoproep. Elk project dat gefinancierd wordt (studieopdrachten, O&O-opdrachten...) moet een voorstel tot bekendmaking omvatten (verspreiding resultaten) waarbij het departement ook een beleidsadvies opstelt voor de minister. De betrokkenheid van sociale partners, kabinet en administratie zijn belangrijk bij de aansturing van zowel het VIONA-programma als het steunpuntprogramma. Tot slot omvat het eigen onderzoeksprogramma voornamelijk evaluaties van ESF-programma's en eigen evaluaties en monitoring.

De organisatie van beleidsondersteunend onderzoek binnen WSE wordt dus samengevat gekenmerkt door een sterke focus op monitoring en datamanagement, op direct, beleidsrelevant onderzoek (en minder op fundamenteel, langlopende opdrachten) en op een structurele betrokkenheid van stakeholders (sociale partners) bij de bepaling van de onderzoeksagenda.

Naar de toekomst toe ziet Willem De Klerck een aantal uitdagingen die ervoor zorgen dat de organisatie van het beleidsondersteunend onderzoek binnen WSE er na 2015 anders zal uitzien dan vandaag. Hij wees in eerste instantie op de zesde staatshervorming waardoor heel wat nieuwe bevoegdheden rond werkgelegenheid worden overgeheveld naar Vlaanderen. Dit gegeven brengt heel wat aanvullende onderzoeksnoden met zich mee rond de effecten van bepaalde beleidsmaatregelen op het vlak van die nieuwe bevoegdheden. Ten tweede is er de reorganisatie van het beleidsdomein WSE, met de integratie van het subsidieagentschap en ESF-agentschap. Tot slot is er de groeiende nood aan synergie en afstemming tussen (onderzoek inzake) arbeidsmarkt, economie, wetenschap en innovatie en is er meer en meer vraag vanuit o.a. VESOC en het parlement naar *evidence-based* en *evidence-informed* beleid.

Deze uitdagingen en daaruit voortvloeiende verhoogde werklust inzake beleidsondersteunend onderzoek komt evenwel op een moment dat er op de financiering van het beleidsrelevant onderzoek wordt bespaard. Dit spanningsveld zal impliceren dat er in de toekomst een sterke en scherpere focus van de agendasetting zal moeten gebeuren. Willem De Klerck ziet in de toekomstige organisatie van het beleidsrelevant onderzoek binnen WSE dan ook een rol voor twee specifieke pijlers: (1) gestructureerde data en monitoring (gestructureerde data, stuurcijfers, projecties en datamodellen over arbeidsmarktthema's en dit als input voor beleidsvoorbereiding en –evaluatie) en (2) ruimte voor onderzoeksopdrachten zoals die vandaag reeds gebeuren binnen het VIONA-kader (waarbij onderzoek wordt uitgevoerd/uitbesteed dat nauw aansluit bij de beleidsactiviteiten met sterke focus op rechtstreeks bruikbare beleidsaanbevelingen en doorstroming en een grote rol voor stakeholders die van bij de start (agendasetting en opstellen onderzoeksvragen) betrokken worden).

Reflecties uit de beleidspraktijk: WVG

Luc Moens (WVG) startte zijn uiteenzetting met een algemene situering van het beleidsdomein WVG. Het beleidsondersteunend wetenschappelijk onderzoek situeert zich, net zoals bij WSE, op drie fronten. Er is onderzoek via steunpunten (Armoedesteunpunt VLAS, Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Steunpunt Milieu en Gezondheid), onderzoek via overheidsopdrachten en tot slot eigen, intern uitgevoerd onderzoek. Wat dit laatste betreft, wordt steeds eerst een projectfiche opgemaakt, wordt gezorgd voor draagvlak en worden meerdere stakeholders betrokken.

Een belangrijk element bij de organisatie binnen het beleidsdomein WVG is de focus op samenwerking tussen verschillende partners, en dit op micro-, meso- en macroniveau. Vandaar werd ook een Overlegplatform Wetenschappelijk Onderzoek opgericht dat is samengesteld uit

de agentschappen van het beleidsdomein, de Studiedienst van de Vlaamse Regering, en de secretaris van de SAR WGG. Het bepaalt in gezamenlijk overleg de prioritaire onderzoeksthema's, analyseert en bespreekt de onderzoeklijnen van het Steunpunt WVG en maakt periodiek een overzicht van de uitbestede onderzoeksopdrachten, registratieprojecten en het eigen onderzoek in het beleidsdomein WVG. Ook de minister is telkens aanwezig wat de politieke gedragenheid van de onderzoeksagenda en doorstroming naar het politieke niveau ten goede komt. Bij uitvoering van het onderzoek worden zoveel mogelijk actoren betrokken en uitgenodigd in stuurgroepen, klankbordgroepen... Er wordt ook rekening gehouden met het voor WVG relevante onderzoek van bv. het Rekenhof of Audit Vlaanderen.

Het overlegplatform vormt samen met de mensen van het steunpunt de stuurgroep van het steunpunt. Twee keer per jaar wordt de coördinator van het steunpunt uitgenodigd op de beleidsraad, waar ook de onderzoeksplannen voor het komende jaar worden voorgelegd zodat ook het steunpunt op deze basis de personeelsplanning kan doorvoeren. Op dit moment is iets dergelijks niet mogelijk omwille van de wijzigingen die op til zijn met de steunpunten.

Luc Moens uitte zijn tevredenheid dat het SERV-advies op een aantal punten bevestigt dat de organisatie binnen WVG in de goede richting gaat. Binnen het beleidsdomein is men bezig aan een onderzoeksbeleidsplan voor het beleidsdomein, in overleg met de agentschappen. In dit gegeven blijven er volgens Luc Moens twee belangrijke aandachtspunten. Ten eerste ervoor zorgen dat de idee van samenwerking en coproductie in de toekomst ook wordt opengetrokken over beleidsdomeinen heen (bv. voor welzijn met wonen, werk, onderwijs, ...). Ten tweede het belang van data onderkennen. Waarbij drie te onderscheiden fasen van belang zijn: monitoring en verzameling van data, evaluatie en communicatie. Binnen het beleidsdomein is er een decreet over gegevensdeling om datakwaliteit voor verbeterde zorg te organiseren. De wetgeving op de privacy is trouwens niet evident om bepaalde data ook voor wetenschappelijk onderzoek te gebruiken (finaliteit, proportionaliteit). Toch wordt er geprobeerd om stappen vooruit te zetten, bv. met een informatieprotocol met het huidige steunpunt om datareeksen over te nemen van het steunpunt. De problematiek is wel dat men niet zo vertrouwd is met de data en het gebruik ervan.

Reflecties uit de wetenschap

Aan de twee overige panelleden werd gevraagd om vanuit de wetenschappelijke wereld een aantal algemene reflecties te doen bij de huidige organisatie van het beleidsrelevant wetenschappelijk onderzoek en de belangrijkste uitdagingen en bekommernissen voor de toekomst.

Prof. **Geert Bouckaert** (KU Leuven) stelde drie thema's voorop die volgens hem verdere discussie vergen.

Ten eerste is er de bestuurskundige dynamiek van kennisbeleid in Vlaanderen. Wie is eigenaar van het wetenschapsbeleid in Vlaanderen? Zo wordt het federale niveau vaak vergeten: ook op dit niveau ziet prof. Bouckaert een transitie *à la baisse* wat middelen voor wetenschapsbeleid betreft (cf. Belspo). Verder staan in Vlaanderen departementen en agentschappen hiërarchisch op eenzelfde niveau. Dit maakt dat de coördinatie van beleidsgericht onderzoek binnen de Vlaamse overheid erg variabel is, wat de kans op een suboptimale organisatie verhoogt. Ten derde speelt ook het politiek-ambtelijke

niveau mee: terwijl de term wetenschapsbeleid wel deel uitmaakt van het beleidsdomein EWI, staat die term niet in de titulatuur van de bevoegde minister. Tot slot is volgens prof. Bouckaert nood aan een geconsolideerde visie waarbij de Vlaamse beleidsvisie op beleidsondersteunend wetenschappelijk onderzoek wordt gekaderd binnen Europees perspectief (cf. Horizon2020).

Een tweede thema is volgens prof. Bouckaert *vraag en aanbod van kennis*. Hoe kunnen we de centrifugale krachten die inwerken op de drie actoren (onderzoekswereld, administratie, stakeholders) omzetten in centripetale krachten en een cultuur van co-productie? Hoe komen tot complementariteit tussen vraag en aanbod? Daarbij moeten we volgens prof. Bouckaert de volledige beleidscyclus voor ogen houden, van voorbereiding, tot uitvoering en evaluatie, met voor Vlaanderen de vaststelling dat er geen tradities is op het vlak beleidsevaluatie. Met het wegvallen van de steunpunten dreigt ook de coördinatie tussen de universiteiten weg te vallen en vreest prof. Bouckaert het terugvallen op een concurrentiemodel i.p.v. een samenwerkingsmodel, terwijl het in Vlaanderen vanuit Europees perspectief vandaag al zo moeilijk is om de nodige kritische massa op te bouwen.

Een derde thema is de *atypische productiefunctie van het produceren van kennis*. Prof. Bouckaert ziet in dat verband enkele sterke troeven van de steunpuntenformule, waaronder de link met internationale netwerken, de combinatie van lange termijn en korte termijn onderzoek en de onafhankelijkheid van de academische centra. Volgens prof. Bouckaert gaan we het niet redden met enkel consultaties of ideologische denktanks.

Prof. **Carine Smolders** (UGent) sprak vooral vanuit haar ervaring met de formule van de steunpunten. Volgens haar kent de steunpuntformule een aantal sterke punten die waar mogelijk moeten behouden blijven in de toekomstige organisatie van het beleidsrelevant onderzoek: (1) de plaats die er gereserveerd wordt voor lange termijn onderzoek en strategische vraagstukken, voorbij louter korte termijn opdrachten; (2) het netwerkmodel van de steunpuntformule, waarbij universiteiten zich in consortia organiseren, eerder dan met elkaar in concurrentie te gaan; (3) het multidisciplinaire met bv. in het steunpunt FB de samenwerking tussen economen, juristen en bestuurskundigen die zonder de formule van de steunpunten minder uitgebouwd zou zijn; (4) de rol die sommige steunpunten hebben voor datacollectie en het stofferen van beleidsvoorbereiding en monitoring.

Daarnaast zijn er volgens prof. Smolders ook een aantal zaken waar verbetering mogelijk is en waaruit we kunnen leren. Zij verwees o.a. naar de nood aan betere afstemming tussen onderzoekers en beleidsdomeinen om overlappende onderzoeksagenda's en verkokering te vermijden (cf. bv. het onderzoek naar de woonbonus is zowel het steunpunt wonen als het steunpunt FB), het vergroten van de absorptiecapaciteit van de administratie, het duidelijker en scherper stellen van de verwachtingen van bij de start van het onderzoek, de overdracht en valorisatie van ontwikkelde instrumenten zoals databanken, indicatoren, gedragsmodellen,... en de noodzaak aan een databank en een databeleid (met de problematiek van het verplicht vernietigen van microdatasets).

5 Gedachtewisseling

Tijdens de gedachtewisseling met de raadsleden en externe genodigden onder leiding van SERV-voorzitter Caroline Copers werd verder ingegaan op een aantal thema's waaronder het belang van bruikbaarheid en beleidsrelevantie van het wetenschappelijk onderzoek en de nood aan structurele dataverzameling en kennisopbouw.

Bruikbaarheid en gebruik van beleidsrelevant onderzoek

Peter Van Humbeek (SERV) gaf als aanzet voor de discussie enkele insteken uit het SERV-advies over hoe de beleidsrelevantie en bruikbaarheid van wetenschappelijk onderzoek kunnen worden vergroot.

Voor de aanbodzijde (de onderzoekswereld) zijn er volgens Peter Van Humbeek vier opdrachten: (1) de intrinsieke kwaliteit van het onderzoek waarborgen (objectiviteit en onafhankelijkheid, goed onderzoeksdesign, betrouwbare data, valide conclusies bruikbare beleidsaanbevelingen ...) en dus ook zorgen voor voldoende wetenschappelijke ervaring; (2) extrinsieke kwaliteit nastreven (vertrouwd zijn met de wereld van de beleidsmakers en beleidsprocessen en met de specifieke beleidsmaterie en overheidscontext en het onderzoek in lijn brengen met bv. de timing en fase van de beleidsprocessen ...) (3) het onderzoek actief uitdragen en valoriseren (aandacht voor de leesbaarheid en begrijpelijkheid en de bevindingen

verspreiden op diverse manieren, via diverse kanalen en momenten) met in het bijzonder het maken van regelmatige beleidsgerichte syntheses (*systematic reviews*, meta-evaluaties,...) die de beschikbare wetenschappelijke kennis begrijpelijk samenvatten en vertalen in beleidstermen en (4) incentives voor Vlaams beleidsrelevant onderzoek voorzien. In dat kader is er volgens de SERV ook een debat over de basisfinanciering van de universiteiten en hogescholen nodig want de huidige financieringssleutels moedigen intense investeringen in Vlaamse beleidsproblematieken niet echt aan. Deelname aan het maatschappelijk debat, de beleidsrelevantie van het onderzoek, begeleidingstijd voor junior onderzoekers en valorisatie-inspanningen richting beleid en stakeholders bv. zouden ook criteria moeten zijn bij de financiering en evaluatie.

De vraagzijde (de beleidsmakers) moet vooral zorgen voor (1) effectieve en efficiënte procedures (en daar hoort ook bij: beleidsvragen vertalen in concrete en haalbare onderzoeksvragen, voldoende tijd geven aan onderzoekers een goed voorstel uit te werken, en bij de toekenning van onderzoek niet enkel de kostprijs laten doorwegen maar bv. ook de kwaliteit en de inspanningen voor valorisatie), (2) onderzoek en *evidence* voor beleidsbeslissingen structureel inbouwen in het beleid (zodat het minder afhangt van de persoonlijke interesse of bereidheid of er onderzoek of beleidsevaluaties gebeuren en zodat er plaats op de beleidsagenda verzekerd is), (3) transparantie van het onderzoek en valorisatie van data, modellen en onderzoeksresultaten verzekeren en tot slot (4) beleids- en absorptiecapaciteit bij de overheid opbouwen (d.w.z. de mensen, kennis en kunde om de vorige punten goed te doen).

Wat kunnen aanbod- en vraagzijde samen doen? Volgens Peter Van Humbeeck omvat dat ook vier dingen: (1) in interactie gaan, zowel over de onderzoeksprogrammering als in diverse fasen van een onderzoeksproces; (2) zorgen voor *interfaces* die dat mogelijk maken (adviesraden zoals de SERV spelen af en toe die rol, of ambtenaren die ook wetenschappelijk actief zijn, en bv. deeltijds werken op een steunpunten of er hebben

gewerkt, of kennisplatformen en netwerken waarin experts, beleidsmakers en stakeholders elkaar ontmoeten zoals het VEP of het steunpuntenforum), (3) zorgen voor een publieke databank van het beleidsrelevant onderzoek (met informatie over alle afgeronde maar ook lopende beleidsrelevante onderzoekswerkzaamheden) en *last but not least* (4) stakeholders betrekken, in de diverse fasen (zowel bij de bepaling van de onderzoeksthema's en de formulering van de relevante kennis- en beleidsvragen als bij de uitvoering en valorisatie van het onderzoek). De manieren en rollen kunnen volgens de SERV verschillen, maar het betrekken van stakeholders is belangrijk omdat ze belangrijke kennis en informatie kunnen aandragen, zorgen voor draagvlak, en kunnen helpen bij de verspreiding en valorisatie.

Willem De Klerck ziet ook meer algemeen een tendens naar meer op de korte termijn gericht onderzoek. Wat beleidsrelevantie en gebruik van onderzoek betreft, wees hij in eerste instantie vooral op de belangrijke rol van de vraagzijde, d.i. de administratie, en dit via (1) het specificeren van concrete en realistische onderzoeksvragen en het verduidelijken van de expliciete vraag naar beleidsaanbevelingen, (2) het geven van voldoende informatie en transparantie over het beleid en (3) het belang van interfaces en interacties tussen verschillende actoren. Wat dit laatste punt betreft, verwees dhr. De Klerck naar twee goede praktijken binnen WSE. Zo zijn er ambtenaren die tijdelijk op steunpunten werken en ook omgekeerd. Ze vormen brugfiguren die de overstap maken van de ene *community* naar de andere en zo een schat van informatie, kennis en expertise meebrengen. Verder is er het voorbeeld van identieke onderzoeksvragen die werden gesteld aan de steunpunten WSE en OND met het oog op onderlinge samenwerking. **Luc Moens** beaamt dit en vindt eveneens dat het afstemmen van de onderzoeksagenda met de beleidscyclus de bruikbaarheid van het uitgevoerde onderzoek kan verhogen.

Geert Bouckaert ziet een belangrijke rol voor *brokers* of *transfer agents* zowel aan vraag- als aan aanbodzijde. Het zijn individuen die meta-kennis verzamelen en vaak met één been in de onderzoekswereld staan en met een ander in de beleidswereld. Ze zijn experts en vormen een brugfunctie tussen beide *communities* ('pracademics'). Zeker in de kenniswereld is nood aan dergelijke functies (dergelijke individuen kunnen vandaag niet overleven in de huidige organisatie van universiteiten) maar ook een verhoogde mobiliteit van doctores naar de administratie/overheid (zoals bijvoorbeeld in Nederland het geval is) kan worden aangemoedigd. Wat dit laatste punt betreft werd vanuit de zaal door prof. **Wouter Van Dooren** (UA) benadrukt dat indien doctores meer dan vandaag het geval carrière kunnen maken binnen de overheidssector, zij dergelijke brugfunctie als 'pracademics' kunnen bewerkstelligen.

Over de term bruikbaarheid wenste prof. **Bouckaert** te benadrukken dat er verschillende types van bruikbaarheid zijn. Ook fundamenteel onderzoek is namelijk beleidsrelevant maar op een ander niveau (en op langere termijn). Er moet naast onderzoek op basis van een 'gesloten vraag' ook ruimte voor 'open onderzoek' zijn. Er moet naast onderzoek op niveau van een beleidsveld ook ruimte zijn voor onderzoek op beleidsdomeinoverschrijdend niveau en op overheidsbreed niveau.

Wim Winderickx (EWI) kaartte een praktisch probleem aan: hoe meet je het gebruik van (beleidsondersteunend) wetenschappelijk onderzoek en vooral, hoe meet je bruikbaarheid? **Peter Van Humbeeck** ziet op dit vlak vooral een rol voor het vooropstellen van een aantal principes of goede praktijken die de kansen op beleidsrelevantie en bruikbaarheid vergroten, eerder dan het expliciet ex post meten van gebruik of doorwerking. Dat is althans de ervaring van de SERV bij eerdere pogingen om de relevantie en bruikbaarheid van zijn adviezen te analyseren, en dat geldt wellicht ook voor beleidsondersteunend onderzoek.

Structurele kennis- en dataopbouw

Ook m.b.t. dit thema geeft **Peter Van Humbeeck** de aanzet met enkele insteken uit het SERV-advies. De SERV vindt dat er ruimte moet zijn voor maatwerk in de organisatie van het beleidsondersteunend wetenschappelijk onderzoek omdat de context en cultuur (behoeften, actoren, relaties, gebruiken, reeds bestaande kanalen,...) sterk kunnen verschillen tussen beleidsdomeinen. Maar vier zaken lijken hem essentieel.

Ten eerste een gedragen en publiek beschikbare onderzoeksagenda. De SERV stelt voor dat elk beleidsdomein elke vijf jaar, in samenspraak met de stakeholders, een onderzoeksprogramma vastlegt, dat vervolgens jaarlijks wordt geactualiseerd en vertaald in een jaarprogramma, met daarnaast een beleidsdomeinoverschrijdend programma voor transversale thema's. Die onderzoeksagenda zou slaan op het beleidsondersteunend onderzoek dat zowel intern gebeurt binnen de Vlaamse overheid zelf als op het 'externe' onderzoek dat door de overheid wordt gefinancierd. Soms gebeurt dat volgens Peter Van Humbeeck vandaag al, zoals bij WSE en WVG; soms gebeurt dat vandaag al maar is de betrokkenheid van stakeholders nog beperkt zoals bij Ruimte Vlaanderen; soms gebeurt dat nog niet, zoals bij Energie, en is een parlementaire vraag nodig om binnen de Vlaamse overheid daarover informatie te verzamelen en om te weten wat voor onderzoek er gebeurt. Men kan zich dan ook afvragen hoe doordacht en gecoördineerd zo'n onderzoekslijst in dat geval tot stand gekomen is.

Een tweede belangrijk punt is ruimte voor meerjarige thematische onderzoekskaders en structurele datacollectie. De onderzoeksprogrammatie moet naast op de korte termijn gerichte, projectmatige onderzoeksopdrachten, ook meerjarige thematische onderzoekskaders omvatten die zorgen voor een structurele kennisopbouw rond toekomstgerichte thema's binnen het beleidsdomein. Daarbinnen is ook aandacht nodig voor structurele datacollectie. Want data zijn essentieel voor empirisch beleidsondersteunend onderzoek, maar de verzameling ervan is

dikwijls duur en tijdrovend als dat ad hoc moet gebeuren. Ook de goede ontsluiting van die data is belangrijk.

Ten derde meent de SERV dat er, ook wanneer de (co-)financiering van steunpunten vanuit wetenschapsbeleid zou wegvallen, nood blijft aan beleidsdomeinoverschrijdende ondersteuning en advies om de opgedane kennis en ervaring bij EWI te valoriseren, synergieën te benutten en dubbel werk te vermijden, bv. voor het organiseren van netwerken, de afstemming tussen de programma's onderling, de opmaak van beheersovereenkomsten of raamcontracten, het beheer van de databank met onderzoek, ...

Een laatste vereiste is stabiele financiering. Het beleidsrelevant onderzoek moet kunnen steunen op een visie en een budgettaire meerjarenplan. Peter Van Humbeek beseft dat dit lang niet evident is in de huidige budgettaire situatie. De 'schaarse middelen' moeten dus weloverwogen worden ingezet, in eerste instantie voor thema's en taken die essentieel worden geacht. Daarnaast zou er meer gebruik moeten worden gemaakt van Europese cofinanciering.

Inspelend op deze insteken werd vanuit de zaal door **Josée Lemaitre** (SVR) o.a. gewezen op de behoefte aan een 'draaischijf' voor het koppelen van data en informatie en voor de coördinatie van het onderzoek over beleidsdomeinen heen. Er is in de eerste plaats nood aan het upgraden van de bestaande kanalen bij EWI en de SVR. Het delen van informatie vergt bovendien een cultuuromslag.

Prof. **Filip Derynck** (Hogeschool Gent) stelde dat de discussie niet van een leeg blad kan beginnen en bespeurde een zekere gelatenheid t.a.v. de beslissing van het wegvallen van de (cofinanciering van de) steunpunten. Dit verwondert hem gezien de mogelijk grote impact daarvan. Er dreigt een minder stabiel kader te ontstaan. Er is ook de vrees dat dit zou leiden tot het louter nog op ad hoc basis uitvoeren van op de korte termijn gericht onderzoek. Daar tegenover staat dat de steunpunten in het buitenland vaak als goed voorbeeld worden gezien. Er is dus een grote urgentie om duidelijkheid te verschaffen over waar men naartoe wil.

Prof. **Bouckaert** stelde in dat verband o.a. dat het volgens hem niet gaat om cofinanciering van de steunpunten vanuit wetenschapsbeleid, maar om financiering vanuit wetenschapsbeleid met cofinanciering door de beleidsdomeinen. Dit is geen semantische discussie. Het voornemen van de Vlaamse Regering is a.h.w. een soort copernicaanse omwenteling t.a.v. de steunpunten van ondersteuning van wetenschappelijk onderzoek dat beleidsrelevant is (met hoofdfinanciering vanuit wetenschapsbeleid en cofinanciering vanuit de beleidsdomeinen) naar beleidsrelevant onderzoek dat wetenschappelijk is (zonder financiering vanuit wetenschapsbeleid). Hij wees tevens op het gevaar dat als er niet wordt geïnvesteerd in onderhoud of opbouw van onderzoekscapaciteit er geen kwalitatief 'aanbod' meer zal zijn op het moment dat er een beleidsvraag naar onderzoek komt.

Jurgen Tack (INBO) ziet een neiging om enkel de Vlaamse administratie af te wegen t.o.v. de academische wereld en om dus voorbij te gaan aan het feit dat er heel wat andere actoren bestaan, zowel binnen de administratie, binnen de academische wereld als daarbuiten. Zo zijn er de vijf Vlaamse wetenschappelijke instellingen, maar ook studiebureau's, NGO's, KMO's die beleidsrelevant wetenschappelijk onderzoek verrichten. Dergelijke actoren vallen vaak tussen de mazen van het net: ook wat betreft gebruik en toegang tot data. Sommige van die organisaties hebben ook een echt open data beleid (waaronder INBO), voor andere organisaties is dit veel moeilijker te organiseren.

Luc Moens ziet wat dit punt betreft een dubbele problematiek binnen WVG. In eerste instantie is er de vraag hoe het onderzoeksbeleidsplan kan afgestemd worden met het werkveld (in casu zorgaanbieders, -gebruikers,...). De veelheid aan stakeholders en breedte van het werkveld vereisen een goede organisatie en het zoeken naar een geschikte formule. Bij WVG gaat men

uit van een formule gericht op coördineren eerder dan centraliseren, en dit gebaseerd op de filosofie van subsidiariteit. Gerelateerd wordt op die manier ook van partners (agentschappen...) openheid verwacht rond bv. hun onderzoeksagenda. In tweede instantie is ook binnen WVG data vaak problematisch, o.a. voor wat privacygevoelige informatie betreft. Luc Moens merkt dat het *only once* principe niet zo eenvoudig blijkt te zijn. Toch moet zoveel als mogelijk naar open data worden geëvolueerd. Binnen WVG wordt bekeken hoe databanken meer kunnen gekoppeld kunnen worden. De idee is om wetenschappelijke wereld als *trusted third party* niet enkel in te schakelen voor het anonimiseren/coderen van de gegevens maar ook aan hen vragen om gegevens te verwerken (want meer vertrouwen).

Prof. **Smolders** vindt dat de idee van open data meer aandacht verdient binnen de academische gemeenschap. Het openstellen en koppelen van databanken overheen beleidsvelden en afstemmen met externe, soms anders gefinancierde, datasets. Ook de academische wereld heeft zeker nog een weg af te leggen om dergelijke openheid te creëren, ook naar andere actoren (private actoren, externe instellingen,...). In die zin kan een kennisplatform dat een overzicht biedt van waar welke data zich bevindt en wie waar mee bezig is, interessant zijn. Dergelijk platform moet meer omvatten dan enkel de steunpunten maar kan ook opengetrokken worden naar de tussenactoren waarvan sprake.

6 Afsluitende conclusies

Dhr. **Koen Algoed** (kabinetschef minister Muylers) benadrukte in eerste instantie de bijdrage van het SERV-advies en loofde de proactieve houding van de SERV ten aanzien van dit thema. Het klopt volgens hem dat er op korte termijn nood is aan meer duidelijkheid om de onzekerheid, ook bij het personeel van de steunpunten, te kunnen wegnemen.

Een eerste element ter verduidelijking is dat de steunpunten op zich niet hoeven op te houden. De beslissing is genomen dat de cofinanciering vanuit wetenschapsbeleid (€ 8,2 mln.) vanaf 2016 zal wegvallen. Maar de mogelijkheid om steunpunten beleidsrelevant onderzoek op te richten en te financieren wordt niet uit het decreet betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid geschrapt. Beleidsdomeinen kunnen na 2015 nog steeds, met eigen middelen, steunpunten oprichten volgens de formule zoals die vandaag bestaat.

Koen Algoed vermeldde dat dit tevens moet worden gekaderd in de herstructurering van het beleidsdomein EWI, waarbij een uniek loket voor de kennisinstellingen zal ontstaan. Het vernieuwde FWO+ zal dé toegangspoort worden voor onderzoekers via hetwelk kan geïnvesteerd worden in een excellentiemodel. Het vernieuwde FWO+ moet dus toegankelijk zijn voor alle onderzoekers die bekommerd zijn om langetermijn excellent onderzoek. Het geld voor wetenschappelijk onderzoek dat beleidsrelevant is, zal gedistribueerd worden via de klassieke kanalen naar de onderzoekswereld.

Koen Algoed wenste verder te benadrukken dat er ondanks de context van besparingen en budgettaire uitdagingen, een aantal actoren binnen het beleidsdomein EWI toch meer middelen hebben gekregen, om op die manier via geëigende *up-to-date* kanalen de middelen naar de onderzoekers (of de bedrijfswereld) te laten terugvloeien.

Indien noodzakelijk, moet er kunnen worden nagedacht over de manier waarop de financiering van het hoger onderwijs vandaag gebeurt om te komen tot het vergroten van de *incentives* om beleidsrelevant en beleidsondersteunend onderzoek te verrichten en aldus ook maatschappelijke dienstverlening (één van de drie kerntaken van hoger onderwijs, naast onderwijs en onderzoek) meer te laten doorwegen in deze financiering. Onderzoekers zijn volgens hem niet op te delen in hokjes, waarbij een restcategorie zich dan met beleidsrelevant onderzoek zou moeten bezighouden. Het is volgens Koen Algoed de taak van elke onderzoeker om zich bezig te houden met relevant onderzoek, of het nu fundamenteel en/of beleidsrelevant is.

In de aangekondigde conceptnota zullen een paar belangrijke aandachtspunten naar voor worden geschoven. Eén element is een grotere aandacht voor evaluatie van overheidsbeleid. Het evaluatieprincipe zal van bij het begin van een nieuwe maatregel worden ingebed, inclusief een traject van dataverzameling. Er zal ook meer aandacht zijn voor experimenteel onderzoek (ex ante testen van beleid aan de hand van bv. een controlegroep). Een ander aandachtspunt is de responsabilisering van de beleidsdomeinen. Doel is om de middelen vanuit EWI te investeren via de traditionele kanalen, waarbij de overblijvende middelen vanuit de beleidsdomeinen kunnen gebruikt worden om beleidsrelevant onderzoek blijvend te steunen. Er zullen evenwel keuzes moeten gemaakt worden. De SERV zal zeker gevat worden om op de nieuwe conceptnota advies te geven.

Bruno Lambrecht (adjunct-kabinetschef Economie en Innovatie minister Muylers) ging tot slot in op een aantal specifieke elementen die gedurende het debat aan bod kwamen. Wat het privacy-probleem rond datagebruik betreft, kan volgens hem zeker nagedacht worden over hoe dit in de

toekomst beter georganiseerd kan worden zodat een oplossing wordt gevonden. Hij stelde tevens vast dat er in Vlaanderen verschillende instrumenten worden gebruikt om aan beleidsrelevant onderzoek te doen, zowel binnen als buiten de steunpunten en ziet een opportuniteit in het bekijken welke veel voorkomende instrumenten gestroomlijnd kunnen worden om administratieve overlast te beperken en synergieën te benutten. Een focus op responsabilisering van de beleidsdomeinen hoeft volgens Bruno Lambrecht ook niet te impliceren dat EWI als coördinerend

departement geen rol meer zou hebben. Bepaalde zaken kunnen namelijk in de toekomst nog gecontinueerd worden. Tot slot beaamde de adjunct-kabinetschef dat er een duidelijke nood blijft aan langetermijn strategisch onderzoek (bv. als input voor memoranda nieuwe Vlaamse Regering). Dat dit op een gecoördineerde manier moet gebeuren is logisch. De steunpunten hadden hier zeker een verdienste door o.a. een uniformisering in hun werking. Het is aan de beleidsdomeinen om te zien hoe dit in de toekomst best kan worden verder gezet (zij het binnen de steunpunten, zij het via opportuniteiten buiten de steunpunten) en dit te kaderen binnen de programmatie binnen de beleidsdomeinen.

Op vraag van **Jeroen Backs** (OV) verduidelijkte Koen Algoed dat er vanuit EWI geen overgangsmatregelen zullen voorzien worden n.a.v. het einde van de huidige generatie steunpunten. Het staat de beleidsdomeinen evenwel vrij om in functie van een eventuele toekomstige onderzoeksprogrammatie zelf transitie maatregelen uit te werken en hun verantwoordelijkheden op te nemen, en dit met de reeds aanwezige middelen.

Bjorn Possé (ILVO) wenste te onderstrepen dat het onderzoek in Vlaanderen (excellent en beleidsrelevant) niet enkel wordt uitgevoerd aan universiteiten en hogescholen. Hij doet het voorstel om het FWO ook open te stellen voor andere actoren zoals de Vlaamse wetenschappelijke instellingen en intermediaire actoren die er vandaag geen toegang tot hebben.

7 Sprekers

Willem De Klerck is diensthoofd Studie en beleidscoördinatie bij het Departement Werk en Sociale Economie (WSE).

Luc Moens is afdelingshoofd Beleidsinformatie en Kennisbeheer bij het Departement Welzijn Volksgezondheid en Gezin (WVG).

Geert Bouckaert is hoogleraar public management aan de KU Leuven en o.a. voormalig coördinator van het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen (SBOV). Hij is thans ook voorzitter van het International Institute of Administrative Sciences (IIAS).

Carine Smolders is hoogleraar publieke economie en publieke financiën aan de Faculteit Economie en Bedrijfskunde van de UGent en coördinator-promotor van het Steunpunt Fiscaliteit & Begroting.

Koen Algoed is kabinetschef bij Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport Muyters en docent economie aan de H.U.Brussel (thans Odisee).

Bruno Lambrecht is adjunct-kabinetschef Economie en Innovatie bij Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport Muyters en voormalig hoofd van de juridische dienst Leuven Research & Development aan de KU Leuven.

Tim Buyse werkt op de studiedienst van de SERV en is tevens gastprofessor aan de faculteit Economie en Bedrijfskunde van de UGent.

Peter Van Humbeeck werkt eveneens op de studiedienst van de SERV en is tevens vrijwillig wetenschappelijk medewerker aan de faculteit rechten en de faculteit politieke en sociale wetenschappen van de UAntwerpen.